יפרס. אלבע יתירה. **שנספרת על גב היד.** שהיתה בשורת שאר אצבעות: **סבי דנזוניא.** שם מקום: **זיל נצעינהו.** אמור אליהם להסגר ולישב בבית חה לשון נדוי לתלמיד חכם כדאמר במועד קטן (דף יח.) לאמר לו דרך כבוד הסגר ושב בביתך: **כמומין שבגללו דמי.** שהרי תלויין בכים ומיכרים מבאון לו לא הואיל וטמונין בתוך הכים: **קרנונא.** יושב קרנות אתה ולא בעל תורה: **מפגיפא כעו מינך** גרסינן. דמכרייתא דתני עלה דמתניתין רבי אומר אף הסירום יליף לה: **אין מטמאין משום מחיים.** שם אחד מן הנגעים כדכתיב (ויקרא יג) ומחיית בשר חי בשאת וכתיב בה (שם) לכל מראה עיני הכהן שהיא כולה נראית כאחת פרע למחיה שהיא במקום המשופע ויורד לכל צד שאין יכול לראות רואם הנגע ורגליו כאחת: **ורשאי חוניס.** שפת האחון: **ראש גוייה.** גיד: **ורשאי דדים שבאשה.** אבל שבאים אינן בולטין כל כך ואין זה שיפוע: **לחירום.** דכולן אם קצלו לו רבו מוס שבגלוי הוא ואינו מוחר: **רבי אומר אף הסירום.** מוסיף על אלו לענין עבד. ושן ועין לא אינטריך ליה לרבי למנות [ב]בתוספתא דבהדיא כתיב וחיל קרי בי רב הוא ות"ק לא פליג בהא: **אף הלשון.** שדרכו לירחות כשהוא מדבר ומוס שבגלוי הוא: **אמר מר כו'.** רב תסדא מסיק ואזיל למילתיה למיפשט בעיא דסבי: **היינו גוייה.** דאיתני לענין נגעים וכבולהו אמר ת"ק עבד יוצא לחירות: [ג]**ואלא דביליס.** ש"מ בעיא דסבי פלוגתא דרבנן ורבי היא: ה"ג **ולרבי לשון לא.** ולרבי לשון לא הוי מוס גלוי בתמיה: **על פיו.** של טמא: **רבי אומר היזה.** דאע"ג דהזאה על הגלוי בעינן כדלקמיה: **דחליס.** קוגר פיו בחזקה עד שפתיו נדבקות מאד ולא נשוינהו כגלוי הואיל ופעמים הם טמונות ע"י תלוחו קמ"ל. חליס דבר שהוא מדביק יפה שולדו"ר בלע"ז כדאמרינן גבי תפירות עור בהעור והרוטב (מולין דף קכג:) שאני עור דחליס: **שניטל רוב הלשון.** לענין מומי בכור [ד]שנו בבכורות: **רוב המדבר.** ממקום פרישת דיבוקו ולמעלה קרי מדבר אע"ג דדיבור בהמה לא שייכא קרי ליה מדבר הואיל והוא המדבר בלשון האדם: **אלא רבי אומר סירום.** אע"פ שהן טמונין בכים לעולם: **ולא מיבעיא לשון.** שהוא נגלה לפרקים: **ומאי אף.** דקאמר בן עזאי: **אקמייתא.** קאי אעשרים וארבעה המנויין אצל נגעים דקאמר ת"ק עבד יוצא בהן לחירות מוסיף בן עזאי לענין עבד אף הלשון: **אלא** לא גרסינן והכי גרסינן **הגא שמעה לדרבי וקבעה בו'.** קבעה אצל הראשונות והדר שמעה לדבן עזאי שהיה מוסיף לשון לבדו על הראשונות ונמצא חלוק על רבי בסירום וקבעה בלשון אף כמו שאמרה בן עזאי. והיה לו לתנא לקובעה בין ת"ק לרבי והדר למימני תוספת סירום עלה אלא שמאחר שנקבעה של רבי אצל ת"ק והיתה שגורה בפי התלמידים כך לא זזה של רבי ממקומה וסידרו של בן עזאי אחריה לפי שהגירסא השגורה בפה קשה לשנותה ולחזור ולגורסה בלשון אחר: **לענין טומאה.** דקי"ל מגע בית הסתרים אינו מטמא ונפקא לן במסכת נדה (דף מג.) מוכל אשר יגע בו הזב וגו' [ה] הא שטף טהור בתמיה הא טבילה בעי אלא כל אשר יגע בו הזב כדבר שהוא גלוי כידיו והזב לא שטף עדיין כל גופו במים שלא עבל מזוהו וכבר בנדיו: **אשר יגע בו אמר רחמנא.** הלי קרא דידיו לא שטף במים הוא: **כר נגיעה.** כידיו הוא בגלוי שהרי מוציא לשונו ומוגעין בו בגלוי הילכך נגע בשרן בלשונו טומאתו: **בטמון דמי.** ואין לריך ביאת מים בתוך הפה: **אף כל מאכרלי.** ולא שיכנים מים לתוך הפה ואף להוציא כל הלשון אינו יכול וטבילה למקלת לא אשכחינן אבל נגיעה **רבי.** דרים על הטמא ואמטאו אטור על מקום טומאה הוי אטור: **ורבנן סברי ואמטאו ובכם בנדיו ורחץ.** בעינן אטור שיפול על מקום הראוי לרחילה דהיינו טבילה: **עדיה מעהרה.** הזאה מעבילה: **והגליבה רבי עבילה אחרת.** משום תבילה אלמא בעי ביאת מים לתוך הפה: **כר' זירא דאמר.** במגמות (דף קג.:) אין מביאין מגמה של שפים ואחד עשרון בכלי אחד דקים לו לרבנן שאין נבלגין יפה בשרן [ו]ביאד והוינן בה וכי אין נבלגין מאי הוי והא אנן תנן אם לא בלל כשר ואמר רבי זירא עלה כל הראוי לבילה אין בילה מעבבת בו ואפי' לא בלל כשר וכל שאין ראוי לבילה כגון שפים ואחד בילה מעבבת בו דראוי לבילה בעינן: כתנאי

המנונא קרנונא. פי' בקונטרס יושב קרנות אתה ולא בעל תורה וק"מ פירש אתה אומר המנונא היינו אם נוגע דג אם[א] ואין כן אלא קר נוגע דג שהוא קר[ב]: **רבי** מדמה ליה לטומאה. וא"ת מאי פריך לעיל מהזה על לשונו דילמא הזאה שאני דאיתקש לטומאה אבל לענין ראשי אצבעות מדמינן לטבילה[ג] וי"ל דע"כ ליכא לדמויי לטבילה שהרי אין ועין דהוו גלויי לעבד שהוא יוצא בהן לחירות ולגבי טבילה הוו כטמון כדמקיש בסמוך דלא בעינן ביאת מים[ד]: **כל הראוי לבילה בו'.** עיקר מילתא דר' זירא בפ' המנחות והנסכים (מנחות דף קג.) דתנן אם אמר הרי עלי מנחה של שפים ואחד עשרון מביא שפים בכלי אחד והאחד בפני עצמו ומפרש בגמרא משום דשפים נבלגין וא"א אין נבלגין ופריך כי אין נבלגין מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר אמר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעבבת ואפי' לא בלל כשר וכל שאין ראוי לבילה בילה מעבבת בו דראוי לבילה בעינן ואם תאמר מאי פריך ואם לא בלל כשר הא דבילה לא מעבבת היינו דוקא בדיעבד אבל לכתחילה

יתרת וחתכה [א]עבד יוצא [ב]בהן לחירות אמר רב [ג]הונא [ד]והוא שנספרת על גב היד: סבי דנזוניא לא אתו לפירקיה דרב חסדא אמר ליה לרב המנונא זיל צנעינהו אזל אמר להו מאי טעמא לא אתו רבנן לפירקא אמרו ליה אמאי ניתי דבעינן מיניה מילתא ולא פשט לן אמר להו מי בעיתו מינאי מידי ולא פשיטנא לכו בעו מיניה עבד שסרסו רבו בבצים מהו כמום שבגלוי דמי או לא לא הוה בידיה אמרו לו מה שמך אמר להו המנונא אמרו ליה לאו המנונא אלא [ה]קרנונא אתא לקמיה דרב חסדא א"ל מתניתא בעו מינך [ו]דתנן [ז]עשרים וארבעה ראשי אברים שבאדם כולם אין מטמאין משום מחיה ואלו הם ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש הגוייה וראשי דדים שבאשה רבי יהודה אומר אף שבאיש ותני עלה [ח]בכולם עבד יוצא בהם לחירות רבי אומר אף הסירום בן עזאי אומר אף הלשון אמר מר רבי אומר אף הסירום סירום דמאי אילימא סירום דגיד היינו גוייה אלא לאו סירום דביצים רבי אומר אף הסירום ורבי לשון לא ורמינהו הרי מי שהיה מזה ונתזה הזאה על פיו רבי אומר היזה וחכמים אומרים [ט]לא היזה מאי לאו [י]על לשונו לא על שפתיו [יא]על שפתיו פשיטא מהו דתימא זימנא דחלים שפתיה קמ"ל והתניא על לשונו ועוד [יב]תניא [יג]ושניטל רוב הלשון רבי אומר [יד]רוב המדבר שבלשונו אלא רבי אומר סירום ולא מיבעיא לשון בן עזאי [טו]אמר לשון אבל סירום לא ומאי אף אקמייתא אי הכי נקדמה דבן עזאי ברישא תנא שמעה לדרבי וקבעה ושמעה לדבן עזאי ותני [טז]ומשנה לא זזה ממקומה אמר עולא [יז]הכל מודים בלשון לענין טומאה דגלוי הוא אצל השרץ [יח]מ"ט [יט]אשר יגע בו אמר רחמנא והאי נמי בר נגיעה הוא לענין [כ]טבילה כטמון דמי מ"ט [כא]ורחץ בשרו במים אמר רחמנא מה בשרו [כב]מאבראי אף כל מאבראי לא נחלקו אלא לענין הזאה רבי מדמי לה לטומאה ורבנן מדמו לה לטבילה ותרוייהו בהאי קרא קמיפלגי [כג]והזה הטהור על הטמא וגו' רבי סבר והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו רבנן סברי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים ורבנן נמי נדמייה לטומאה טהרה מטהרה [כד]הוה ליה למילף ורבי נדמייה לטבילה וכבס בגדיו הפסיק הענין וסבר רבי לענין טבילה כטמון דמי [כה]והאמר רבין [כו]אמר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחה של בית רבי שטבלה ועלתה ונמצא עצם בין שיניה [כז]והצריכה רבי טבילה אחרת נהי דביאת מים לא בעינן [כח]מקום הראוי לבוא בו מים בעינן כדרבי זירא [כט]דאמר רבי זירא [ל]כל הראוי לבילה אין בילה מעבבת בו ושאינו ראוי לבילה בילה מעבבת בו כתנאי

בלשונו שהוא שמא אב הטומאה ומטמא אדם וכלים. והאמר רבין. קס"ד דהאי דאמרינן כטמון דמי שאע"פ שיש שם דבר חוצץ עליהה לו טבילה. מקום הראוי. ואפילו לרבנן מודו בה דומיא דבית הסתרים דתנן במקואות (פ"ח מ"ה) הקמטים ובית הסתרים אינם צריכים שיבא בהם מים. וגרסינן בנדה (סו, ב) אמר רבא ילמוד אדם בתוך ביתו שתהא אשה בשעת טבילה מדיחה קמטיה במים, אלמא האי אינן צריכים בראת מים אלא (בעו) מקום הראוי לבא בו מים מיהא בעו. כל הראוי לבילה. במנחות (קג, א) היא גבי ששים עשרון נבללים בכלי אחד ואין מביאים בו ביותר, והתנן אם לא בלל כשר, ומשני הכי.

עג. מכות יח: חולין פג. פנחות יח. שם קג: ונדה טו:). כלומר מה שלי אפשר להבלל מעכבת בו, דכיון דכתיב ורקן עליה שמן ונותן לגבלו דכתיב בגלה, ש"מ שאינו הקב"ה להביא מנחה שיטול לקיים מצות בגילה, וכשהוא מביא ששים ואחד, מנחה מו לא נוח להביא, והרי הוא כמביא בהמה מנחה מן הקבעונות לחיבה כלום, שכל דבר שאינו הקב"ה להביא יש שיטול בעיקר הבאתו להביא כאותו ענין שאינו הכתוב ולא בענין אחר, אבל מצות האמורות בתורה מצוה, כגון תעשה בקרבן, בגילה במנחה, יש שמעכבין אם בילה הכתוב לשנות עליו לעבב, ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פא:).

מסורת הש"ס

א) [בכמ"י: בה], ב) [יהונא" ליתא בכמ"י. בדפו"ר ובכ"ל ובכי"ר: חסדא], ג) בכורות מה. נדה מט:, ד) [ז"ל הערוך בערך נגע כי כשאמרו לו קרנונא מ"ו לא בישרו אלא אמרו לו וכי הדגים מתין הן קרים הן קרנונא ראוי לומר לך ומה תכון הישב מ"ש תוספות בשם ר"ח], ה) נגעים פ"ו מ"ז תוספתא דנגעים פ"ב ה"ה, ו) [בכמ"י טוקפ: גבי מומין], ז) בכורות מ. פ"ב, ח) [ל"ל אומר], ט) מולין קמז: לב: ע"ז לה: [יבמות ג. לב. שבועות ד.], י) נדה מג., כ) [בכמ"י מטהרה עדיף וכי נמי נדמייה], ל) נדה סו: ע"ש, מ) [ר"אמר" ליתא בכמ"י ושם בר רב. וכ"ה בנדה], נ) יבמות קד: נדרים עב. ב"ב פא: מכות יח: מנחות יח: קג: מולין פג: נדה סו:, ס) [בדפו"ר: בתוספתא, ובל"ל (רש"ש)], ע) [ל"ל אלא. (רש"ל)], פ) [ל"ל שניה. (רש"ש)], צ) [ויקרא טו, יא], ק) [בכמ"י מנחות יח פ"ב: בכלי אחד.], ר) [אל"ל ואפילו רבי מודה בה],

תורה אור השלם

1. וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: ויקרא טו יא

2. וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים לטהרתו וכבס בגדיו ורחץ במים חיים וטהר: ויקרא טו יג

3. והזה הטהר על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב: במדבר יט יט

גליון הש"ס

גמ' ס"ם אשר יגע. נ"ל תוס' נגדה ל' מג ע"א וכו' יגע:

ליעוי רש"י

שולדו"ר (שולדו"ר). לוקח.

מוסף רש"י

שנספרת על גב היד. שנפקת עם שאר האצבעות שטומדת בשורתן (בכורות מה.). כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. דקתני האומר הרי עלי פ"ח עשרונים, מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחר, ומפרש טעמא משום דקים לה לרבנן דשפים נבללת בכלי אחד אבל פ"ח אינן נבללות יפה, ומוקמינן וכי אין נבללת מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר, ומשני ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, ואפילו לא בלל כשר, ואפילו לרבי לבילה בילה מעכבת בו, דראוי לבילה בעינן, דאפשר להתקיים בה מצות מנחה (יבמות קד: וכעי"ז נדרים עב. מכות יח: חולין פג. פנחות יח. שם קג: ונדה טו:).

עין משפט נר מצוה

רסב א ב מיי' פ"ה מהל' עבדים הל"ו סמג עשין סז טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' כט:

רסג ג מיי' פ"ג מהל' טומאת צרעת הל"י:

רסד ד מיי' פ"ה מהל' עבדים (והל"ה) סמג עשין סז טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' מז:

רסה ה ו ז מיי' פי"ב מהל' פרה הל"ח:

רסו ח מיי' פ"ז מהל' טומאת מקדש הל"י:

רסז ט מיי' פ"ח מהל' טומאת מת הל"ג:

רסח י מיי' פ"ח מהל' מקואות הל' י סמג עשין רמח טוש"ע יו"ד סי' קלח סעי' לח:

רסט כ מיי' פ"ג מהל' מקואות הל"יג סמג לאין קיח טוש"ע יו"ד סי' קלח סעי' כד:

ער ל מיי' פ"ח מ"ה שם הל"י סמג שם טוש"ע שם סעי' מג:

רעא מ מיי' פי"ז מהל' מעשה הקרבנות הל"י:

מוסף תוספות

א. שהוא טוב. תוס' הרא"ש. מבושל ומושבע. ריטב"א. ב. ואין לדג הזה טעם בחיך. ריטב"א. ג. דהא לענין טבילה מודה רבי דהוי כטמון ודילמא לענין עבד מטבילה. תוס' הרא"ש. ד. כיון דאשכחן שן שאינו גלוי לגמרי ולענין טבילה נמי לא בעינן אלא שיהא ראוי לביאת מים ואפ"ה חשוב גלוי לענין עבד סברא הוא שאם היה לשון חשוב גלוי לענין שום דבר גם לענין עבד חשוב גלוי. תוס' רשב"ש. ה. בתוס' נדה סו: נוסף יפה. וכן הוא בהמשך התוס' לפנינו. ו. פי' לפי שאין כלי שרת במקדש יותר מששים עשרונים גם שמן של מנחות הראוי לבילה אין בו אלא כדי בלילת ששים עשרונים ולפיכך אם היו מביאין בכלי אחד ס"א עשרונים לא היו יכולים לבלול. ריטב"א.

תוס' ר"י הזקן

נספרת. שהיא בשורת שאר האצבעות. ששירסו. שחתך ביציו ונעשה פריס. מחיה. אינה מטמאה אלא בדבר שנראה כולו כאחד. דכתיב (ויקרא יג, יב) לכל מראה עיני הכהן. אף הסירום. וכ"ש הלשון. ומסתברא דהלכתא כסתם מתניתין דדברים הם (דדוקא בכ"ד ראשי אברים יוצא לחרות) ותו לא, דהא רבנן אמרי דלשון אבר שבסחר הוא דהא לא עלתה לו הזאה. לא הזה. דהזאה בעינן באבר גלוי (הוא) ולשון לאו אבר גלוי הוא. הזאה. מת קאמר. מאבראי. ולא שיכנים מים בתוך הפה. וכל לשונו אינו יכול להוציא ובטבילה במקצת לא אשכחינן אבל נגיעה בכל שהוא הויא נגיעה. לענין שרץ. אם נגע שרץ

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com